

บทที่ 3

อุปกรณ์และวิธีการ

ทฤษฎี สมมติฐาน หรือกรอบแนวความคิด

กลุ่มสตรีชนเผ่าในพื้นที่สูงมีภูมิปัญญาและทักษะเฉพาะของแต่ละชนเผ่าในงานหัตถกรรมเพื่อการใช้สอยอยู่แล้ว และด้วยความสวยงามและมีเอกลักษณ์โดดเด่นจึงมีผู้สนใจและสามารถจำหน่ายสำหรับสร้างรายได้เสริมให้แก่ครัวเรือนได้ ซึ่งการผลิตสินค้าหัตถกรรมชนเผ่าออกจำหน่ายภายหลังจากที่ได้มีการพัฒนาส่งเสริม ถ่ายทอดความรู้ และฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง พบว่ามีรายได้จากการจำหน่ายงานหัตถกรรมเพิ่มขึ้นตามลำดับ จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรับผิดชอบงานหัตถกรรมของโครงการหลวงพบว่ารายได้ของกลุ่มสตรีชนเผ่าหลายพื้นที่ทั้งในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงจากงานหัตถกรรมที่ฝากฝ่ายหัตถกรรมโครงการหลวงจำหน่ายที่ผ่านมามีกลุ่มรวมกันแล้วมีจำนวนไม่ถึงแสนบาท(เนื่องจากขณะนั้นมีสินค้าฝากจำหน่ายจำนวนไม่มากฝ่ายหัตถกรรมโครงการหลวงจึงไม่มีการทำบัญชีที่เป็นระบบมาตรฐานและยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลในฐานข้อมูลทำให้ไม่มีตัวเลขยืนยันชัดเจน) แต่ในปี งบประมาณพ.ศ.2553 และ พ.ศ. 2554 ได้มีการบันทึกและจัดเก็บข้อมูลตามระบบบัญชีและบันทึกลงในฐานข้อมูลพบว่า ในปีงบประมาณ 2553 ฝ่ายหัตถกรรมโครงการหลวงมีรายได้สุทธิจากงานหัตถกรรมรวม 2,498,839.07 บาท โดยเป็นจำนวนเงินที่กลุ่มสตรีชนเผ่าพื้นที่โครงการหลวงได้รับ 1,116,946 บาท กลุ่มสตรีในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงได้รับ 142,847 บาท และกลุ่มเครือข่ายฝ่ายหัตถกรรมนำมาแปรรูปได้รับ 1,239,046.07 บาท ปีงบประมาณ 2554 ฝ่ายหัตถกรรมโครงการหลวงมีรายได้สุทธิ 3,205,989.07 บาท เป็นจำนวนเงินที่กลุ่มสตรีชนเผ่าพื้นที่โครงการหลวงได้รับ 893,132 บาท กลุ่มสตรีในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงได้รับ 171,354 บาท พื้นที่โครงการขยายผลอื่น ๆ 177,985 บาท พื้นที่ คคช. 750 บาท และกลุ่มเครือข่ายฝ่ายหัตถกรรมนำมาแปรรูปได้รับ 1,962,768.07 บาท ทั้งนี้ไม่นับที่ผู้ผลิตนำไปจำหน่ายเอง¹

อย่างไรก็ตามการพัฒนาฝีมือและคุณภาพของงาน ความเข้าใจของกลไกการผลิต การตลาด และวิสัยทัศน์ของกลุ่มสตรีผลิตยังมีความสำคัญจำเป็นที่จะต้องได้รับการยกระดับให้สูงขึ้น เนื่องจาก

¹สรุปผลการดำเนินงานโครงการหัตถกรรม 9901-9935 ปีงบประมาณ 2553-54.

ยังขาดทักษะ วิธีคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับตลาดและผู้บริโภค ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มผู้ผลิตยังให้ความสำคัญกับงานหัตถกรรมน้อยจึงไม่มีทักษะ และเข้าใจว่าเมื่อผลิตชิ้นงานออกมาแล้วจะสามารถจำหน่ายได้ในราคาที่สูงเนื่องจากเป็นสินค้าที่ผลิตด้วยมือและเป็นสินค้าของชนเผ่า ในขณะที่ผลงานไม่เหมาะสมกับราคาที่ต้องการจำหน่าย จึงมีสินค้าของหลายชุมชนที่ไม่สามารถจำหน่ายได้ หรือจำหน่ายได้น้อย ทำให้ขาดกำลังใจ ไม่มีผู้ที่สนใจจะผลิตอีกต่อไป หรือมีน้อย นอกจากนั้นผู้ผลิตจำนวนมากมีความคิดและเข้าใจว่าการผลิตสินค้าหัตถกรรมเพื่อจำหน่ายไม่จำเป็นต้องลงทุนในการใช้วัสดุที่ดีมีคุณภาพ และทำให้เสร็จเร็วที่สุดเพื่อที่จะสามารถนำออกจำหน่ายได้เร็วก็เน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพที่สำคัญคือกลุ่มผู้ผลิตจะผลิตงานเลียนแบบกับของที่มีจำหน่ายในท้องตลาด หรือผลิตตามความเข้าใจและความชอบของตนเองเป็นหลักโดยไม่สนใจหรือเข้าใจความต้องการของผู้ซื้อ

ดังนั้นการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และมีรูปแบบตรงตามความต้องการของตลาด รวมทั้งเชื่อมโยงสินค้าสู่ตลาดจึงจัดเป็นเป้าหมายของโครงการ โดยใช้องค์ความรู้ ภูมิปัญญา และทักษะความชำนาญ ที่ชาวบ้านมีอยู่เดิมเป็นทุน

ขอบเขตโครงการวิจัย

1. ศึกษา รวบรวม และสังเคราะห์กลไกการขับเคลื่อนสินค้าหัตถกรรมพื้นที่สูงตลอดห่วงโซ่การผลิตและการตลาด 1 ระบบ
2. พัฒนารูปแบบ ของสินค้าหัตถกรรมพื้นที่สูงจาก 3 ชนเผ่าคือปาดะญอ ดารอั้ง และม้ง ให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และมีเรื่องราว (story) ของชนเผ่าลงในชิ้นงาน 3 ผลิตภัณฑ์
3. ทดสอบตลาดสินค้าหัตถกรรมให้ศักยภาพตามกลไกการขับเคลื่อนสินค้าหัตถกรรมพื้นที่สูง โดยการทดลองพัฒนาผลิตภัณฑ์ ส่งผลผลิตไปตรวจสอบที่อุตสาหกรรมจังหวัด และทดลองตลาด

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ศึกษา รวบรวม และสังเคราะห์กลไกการขับเคลื่อนสินค้าหัตถกรรมพื้นที่สูงตลอดห่วงโซ่การผลิตและการตลาด
 - ศึกษาและรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับการผลิต การตลาดสินค้าหัตถกรรม
 - สำรวจความต้องการของตลาด และต้นทุนการการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทานในสินค้าหัตถกรรมของชนเผ่าต่างๆในพื้นที่เป้าหมาย คือ 1) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม อ.ลี้ จ.ลำพูน 2) โครงการขยายผลโครงการหลวงปางแดงใน อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ 3) โครงการขยายผลโครงการหลวงถ้ำเวียงแก้ว อ.สองแคว จ.น่าน

- สัมภาษณ์กลุ่มผู้บริโภค ที่เป็นทั้งคนทั่วไปและนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ บริเวณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ ศูนย์การค้าสยามพารากอน กรุงเทพฯ ถนนคนเดินวันอาทิตย์ นักท่องเที่ยวบริเวณถนนสายวัดเกตุการาม และงานโครงการหลวงจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้จำนวนประชากร 150 คน

- สังเคราะห์และจัดทำกลไกการขับเคลื่อนสินค้าหัตถกรรมพื้นที่สูงตลอดห่วงโซ่การผลิต และการตลาด

2. พัฒนารูปแบบ มาตรฐาน และเรื่องราว (story) ของสินค้าหัตถกรรมพื้นที่สูง

- ศึกษามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจากอุตสาหกรรมจังหวัด
- จัดสัมมนาเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และรับทราบความต้องการของตลาดสินค้าหัตถกรรม ของผู้ที่เกี่ยวข้อง
- ออกแบบสินค้าหัตถกรรมผ้า/สิ่งทอตามความต้องการของตลาดและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) จากองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเน้นที่เรื่องราว (Story) ของสินค้า
- ถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตสินค้าหัตถกรรมให้ได้มาตรฐานและตรงกับความต้องการของตลาด แก่ ชนเผ่าปาเกะญอ คาราอั้งและ ม้ง ชนเผ่าละ 20 คน อย่างน้อยชนเผ่าละ 1 ครั้ง
- กลุ่มหัตถกรรมศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากสถานที่ที่มีการผลิตสินค้าหัตถกรรมจำหน่ายอย่างครบวงจร
- ทดลองผลิตสินค้าหัตถกรรมตามที่ได้ออกแบบ

3. ทดสอบตลาดสินค้าหัตถกรรมที่มีศักยภาพตามกลไกการขับเคลื่อนสินค้าหัตถกรรมพื้นที่สูง

- วางแผนการผลิตและการตลาดตลอดห่วงโซ่การผลิต และการตลาด โดยมุ่งไปที่ตลาดกลางถึงตลาดบน (Modern trend)
- ทดสอบตลาดสินค้าหัตถกรรมที่ผลิตได้ตามกลไกการขับเคลื่อนสินค้าหัตถกรรมพื้นที่สูง

4. สรุปผลการดำเนินงาน

สถานที่ดำเนินการวิจัย :

1. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม อ.ลี้ จ.ลำพูน
2. โครงการขยายผลโครงการหลวงปางแดงใน อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่
3. โครงการขยายผลโครงการหลวงถ้ำเวียงแก้ว อ.สองแคว จ.น่าน